

עין משפט
נר מצוה

בב א מיי פ"ב מהלכות עדות הלכה י':

‏← ‏‏ →‏

רבינו חננאל

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבuh אמר רב הלכתא כדשולח רבין משמא דר' יוסי ברבי חנינא ומתמה רב יוסף הלכתא למשיחא כלומר דיני נפשות עכשיו אין גדין אין ציריבין זו ההלכה אלא בימות המשיח. א"ל אביי אלא מעתה שחיטת קדשים נמי הכי וכי יש עכשיו מקדש להקריב בו קדשים אלא דרוש וקבל שכר הכי נמי דרוש וקבל שכר ואסיק' סוגיא דשמעתא הלכה כוותיה קאמרין מאי ר' ישמעאל דאמרין לעילא ולא כר' ישמעאל דתניא בת כהן כי תחל לזנות בנערה ארוסה הכתוב מדבר דבוי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אחת ארוסה ואחת נשואה יצאת לשרפה יכול אפילו פניה כו' עד א"ל רבי עקיבא ישמעאל אחי בת ובת אני דורש כלומר היה לו לומר בת כהן כי תחל לזנות למא אמר ובת כהן לא הוסיף ו' אלא לרבות אחת ארוסה ואחת נשואה לשרפה א"ל ר' ישמעאל וכי מפני שאתה דורש בת ובת נוציא נשואה בת כהן לשרפה אם ובת משמע להביא הנשואה אפי' פניהה בת כהן נמי שזינתה בשרפה ואסיק' בעינן זנות עם זיקת הבעל ומייתי לה ר"ע בגזירה שווה ובמדרש בת ובת וזו השמועה עוד ביבמות פ' [אלמנה לכה"ג (דף סח:)] ור' ישמעאל האי בת ובת מאי

נא:

סִירְכָא נקמָ. פ"ה והא דקאמר את אציה ולא נקט לשון ארוסה ולשון נשואה סירכא נקט וקשה דכלל הספרים כתיב והא דקאמר את אציה בשריפה ויש לומר דנותן טעם צמה טעה התנא ששנה את אציה בשריפה כיון שהיא בסקילה ומשני סירכא נקט סירכיה דקרא דכתיב את אציה היא מחללת באש תשרף ומיהו קשה דלא יהיב טעמא אלא אמאי נקט את אציה בשריפה אצל כללתו לא יהיב טעמא וי"ל דהא דקמני את אציה בשריפה סירכא נקט משום דצעלמא צמו בשריפה וכלתו בסקילה:

הלכתא לְמִשְׁיחָא. צפרק צ"ש צוצמים (מה). פריך נמי הכי והא דפסקינן הלכה כר' יוסי (בצמשת) י' יוחסין (קדושין דף עב:)‏ דעתיד' ממזרים ליטahr ג"מ צוה"ז שלא להסתרחק ממשפחות שאינן ידועות דצממזר שאינו ידוע מיירי ובפ"ק דיומא (ד' יג. וסס) דפסקו כרבי יוסי ראשון חזר לעזובתו ג"מ לנשיא או פרנס שנתמנה על הניצור ועבר מחמת האונס מיהו צס"פ התכלת (מנחות נב. וסס) קשה דפסק ר' יוחנן ככצא ‏[ⓘ] (שאלו) בן דוסאי וגרלה דרב יוסף פריך דוקא הכי הכא ובפ' צ"ש (וצמים ד' מה). והר"ר חיים פירש דלא פריך אלא היכא דליכא תרמי שהוא למשיחא וגם עושה איסורא כיון דליכא נפקותא אלא על ידי איסור אין לפסוק הלכה ‏[ⓘ] למשיחא וי"ל דלא פריך אלא ‏‏[ⓘ] היכי דלא ג"מ אלא ליישב לשיני דשמעתין כדמסיק אצל הנך יש נפקותא איסור והיתר אף על גב דהוי למשיחא ‏[ⓘ]:**לְאַחֵיו וְלֹא לְאַחֹתוֹ.** מימה ת"ל מדכתיב היא ולא צועלה היא ולא וזממיה וי"ל דאי מהיא לחודא לא הוה ממעטינן וזממים משום דבעינן כאשר זמם קמ"ל לאחיו ולא לאחותו ואי מהתם ה"א ה"מ היכא דמעדין נמי על הצועל:

ורבי ישמעאל סבר מירקא‏‏[ⓘ]‏‏[Ⓘ]‏ בת ב'ו. וא"ת היכי ס"ד דהדר ציה דאס כן צת וצת למא ליה ‏‏[ⓘ] דהא לא אמת צת וצת אלא לאפקוי מג"ש וי"ל דלא תימא דוקא ארוסה מדינא דלעיל דמא כשהויא צת ישראל לסקילה ארוסה ולא נשואה: ההיא

והיא ארוסה א"ל ר' ע' ישמעאל אחי יבת ‏[ⓘ] ובת אני דורש א"ל וכי מפני שאתה דורש בת ובת נוציא זו לשריפה אם משמע להביא את הנשואה ואהי את הפנויה ואם משמע להוציא את הנשואה ור' ע' פנויה דרש ביה מנזירה שוה ‏[ⓘ] ור' ישמעאל האי בת ובת מאי אינהו אבל בנותיהן לא קמ"ל ורבי ישמעאל האי

לעולם כרבי ישמעאל והכי קאמר את אביה ברשות אביה בשריפה ואת חמיה מוחמיה בסקילה וכל אדם בחנק אמר רבא מאי שנא או אידי ואידי ממש או אידי ואידי רשות אלא אמר רבא לעולם כר"ש וקסבר ר"א נשואה כארוסה מה ארוסה חד דרגא מסקינן לה מסקילה לשריפה אף נשואה חד דרגא מסקינן לה מחנק לסקילה מתקיף לה ר' חנינא הא אידי ואידי ר"ש בשריפה קאמר אלא אמר רבינא לעולם כרבנן ואיפוך את אביה בסקילה ואת חמיה בשריפה והאי דקאמר את אביה סירכא בעלמא נקט: אמר רב נחמן אמר רבה בר אבuh אמר רב הלכה כדשולח רבין משמיה דרבי יוסי ברבי חנינא אמר רב יוסף הלכתא לְמִשְׁיחָא א"ל אביי אלא מעתה שחיטת קדשים לא ליתני הלכתא למשיחא אלא ‏[ⓘ] דרוש וקבל שכר הכא נמי דרוש וקבל שכר הכי קאמרי הלכתא למא לי סוגיא דשמעתא הלכה קאמר מאי רבי ישמעאל דתניא י‏[Ⓘ]‏ ובת [איש] כהן כי תחל לזנות בנערה והיא ארוסה הכתוב מדבר אתה אומר בנער' והיא ארוסה או אינו אלא אפי' נשואה ת"ל ‏‏[Ⓙ] איש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת הנואף והנואפת הכל היו בכלל הנואף והנואפת הכתוב בת ישראל בסקילה ובת כהן בשריפה מה כשהוציא הכתוב את בת ישראל לסקילה ארוסה ולא נשואה אף כשהוציא הכתוב בת כהן לשריפה ארוסה ולא נשואה וזממיה ובוועלה בכלל ‏[Ⓚ] ועשיתם לו כאשר זמם וגו' בוועלה מאי כאשר זמם איכא אלא איזוממיה בכלל מיתת בוועלה משום שנאמר ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו ‏[Ⓛ] ולא לאחותו דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר אחת ארוסה ואחת נשואה יצאת לשריפה יכול אפילו פנויה נאמר כאן יאביה ונאמר להלן יאביה מה להלן זנות עם זיקת הבעל אף כאן זנות עם זיקת הבעל א"ל ר' ישמעאל אי מה להלן נערה והיא ארוסה אף כאן נערה

והיא ארוסה א"ל ר"ע ישמעאל אחי יבת ‏[Ⓜ] ובת אני דורש א"ל וכי מפני שאתה דורש בת ובת נוציא זו לשריפה אם משמע להביא את הנשואה הביא את הפנויה ואם משמע להוציא את הנשואה ור' ע' אהני גזירה שוה למעוטי פנויה ואהני בת ובת לרבות את הנשואה ורבי ישמעאל סבר מדקאמר ליה בת ובת ש"מ הדר ביה מנזירה שוה ‏[Ⓜ] ור' ישמעאל האי בת ובת מאי דריש ביה מיבעי ליה לכדתני אבوهי דשמואל בר אבין לפי שמצינו שחלק הכתוב בוכרים בין תמימים לבעלי מומין יכול נחלוך בבנותיהן ת"ל בת ובת ורבי עקיבא ‏[Ⓜ] מוהם מקריבים והיו קדש נפקא ור' ישמעאל אי מההיא הוה אמינא ה"מ אינהו אבל בנותיהן לא קמ"ל ורבי ישמעאל האי

לעולם רבי ישמעאל. דאמר ארוסה יתה ולא נשואה. והכי קאמר ר' אליעזר את אציה ברשות אציה דהיינו ארוסה בשריפה: **ואם חמיה**. דהיינו נשואה אם מחמיה זינתה בסקילה כצת ישראל ומכל אדם בחנק כישראל דנשואה לא יתה מן הכלל: **לעולם כר"ש**. דאמר שריפה חמורה הלכך על כרחיך ארוסה יתה לשריפה ונשואה קסבר רבי אליעזר הואיל ובישראל קלה מאד דצמקנ דיי לך אם תחמיר על צת כהן לדונה בסקילה דסלקא חד דרגא דלר"ש כך סדרן שריפה סקילה חנק והרג ואת אציה ואת חמיה דקאמר רשות ניהו: **הא אידי ואידי ר"ש בשריפה קאמר**. ועל כרחיך לא מצינ למימר ר' אליעזר צהא פליג עליה דמהיכא תיתי אי לית ליה צנין אצ דר' ישמעאל על כרחיך כיון דשריפה חמורה וקרא צת כהן סתמא כתיב שמיאן בצממע ואי אית ליה צנין אצ דבארוסה הכמוז מדצר נשואה על כרחיך לא יתה מכלל נשואה צת ישראל ומי הוציאה לסקילה אם תחמיר הכמוז בארוסה צת כהן מצת ישראל שכן היא חמורה תחמיר בנשואה שהיא קלה: **איפוך**. אידי ואידי רשות והאי דקאמר את אציה ולא נקט לשון ארוסה ולשון נשואה סירכא נקט אמילתיה דתנא קמא סריך דליירי בלישנא דקרא: **הלכסא למשיחא**. הלכה זו כשיצאו ימות המשיח אצטרריך לנו ששיצבו ד' מיתות צית דין למקומן: **הכי קאמינא הלכה למא לי סוגיא דשמעתא הלכה קאמר**. צתמיה. מי שיץ למימר הלכה צתי האי ממלוכות שאין צין רצין לרצינא לא חיוב ולא פטור ולא חילוק מיתה דתרוייהו מפרשי נשואה בשריפה ארוסה בסקילה וצמיקון לשון הצרימא פליגי מר מתקן לה ללישנא דלא אצטרריך לאפוכה ומר מפיק לה משום דוחקא דלישנא ומאי הלכה איכא למימר כסוגיא דשמעתא אחרי שאין אנו למדיין ממנה כלום כשיצא המשיח ויחיה הממים נשאל את רבי אליעזר בצאיה לשון אמרה: **מוס יומם הנואף והנואפת**. כל מיתה סתם חנק [לקמן נ:].

הכל היו בכלל הנואף והנואפת. נשואות וארוסות כהנת וישראלית: **הוציא הכמוז**. מכלל זה את ארוסה לסקילה דכדכתיב (דברים כב) והוציאו את הנערה הזאת וכו' כתיב אחר צת כהן לשריפה וכתיב סתם ולמד סתם מן המפורש מה כשהוציא בישראל מכלל חנק ארוסה הוציא ולא נשואה אף כשהוציא כו': **וזממיה**. בכלל מיתת צועלה שלא יאס מן הכלל דכתיב (ויקרא כב) היא ולא צועלה חוזממיה בכלל מיתת צועליהן‏‏[Ⓘ]‏ דכתיב כאשר זמם לעשות לאחיו ולא לאחותו צמקוס שיש חילוק מיתה צעדותן כגון כאן שחיצו לה שריפה ולו סקילה כדינו מדונין ולא כדינה: **אחס ארוסה וצת**. וי"ו יתירה לרבות הנשואה: **נוציא זו בשריפה**. ונחמיר עליה ממייתה המפורשת צה דהוי חנק דאס משמע גזירה שוה להציא את הנשואה הציא נמי את הפנויה ואס משמע להוציא פנויה הוציא וכו': **ורבי ישמעאל דפריך ליה אס משמע וכו'** לא ידע דעתיה דרבי עקיבא והוה סבירא ליה צת ובת אני דורש שמה דרבי עקיבא הדר ציה מנזירה שוה והכי קאמר ישמעאל אחי אין אני דורש גזירה שוה זו דאמת צת ובת ואפוקה והכי קאמר ליה אס כן למעוטי פנויה מנא לך: **בוכרים**. ככהנים: **צין סמימים לצעלי מומין**. לענין עבודה יכול אף צנות צעלי מומין יאלו מכלל קדושתן וייהיה דינס כצנות ישראל אס זנו: **והיו קדש**. לרבות אף צעלי מומין לקדושה: **הני מילי**. דנפקי שאף צעלי מומין בקדושתן מוהיו קדש: **אינהו**. הכהנים עצמן נחרצו לקדושה שלא תאמר הואיל ופסולין לעבודה יהיו מותרין לעמא לממים: **ור' ישמעאל**. דנפקא ליה צמה מציוו ולא איצטרריך ג"ש: האי

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

מסורת הש"ס

(א) וצמים מה' (ב) נשס לקמן עא. סוטה מד.), (ג) [נלמן ג,ד] (ד) [נעין וי"ו דקדרש יומא מה. וס"נ], (ה) [נעין מוספות יצמות סח: ד"ה כמאן], (ו) [נ"ל מהס], (ז) [והוציא רש"ש], (ח) [צועלה כן רש"ש], (ט) [נ"ל בפרק], (י) [נ"ל יוסין], (יא) [שהיו מלס דיקים כ"כ מוספות ישנים בפ"ק דיומא ג. ד"ה הלכה], (א) גי רש"א הכא, (א) [נעין מוספות יומא ג. ד"ה הלכה וכו'], (ג) רש"ל גרס צכאן וי"ל,

‏← ‏‏ →‏

תורה אור השלם

- ↑ ובת איש כהן כי תחל לזנות את אביה היא מוקללת באש תשרף. ויקרא כא ט
- ↑ ואיש אשר ינאף את אשת איש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת דבאף ודבאפיה: ויקרא כ י
- ↑ ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו ובגדוה קרע מפרקו: דברים יט יט
- ↑ והוציאו את הנער אל פתח בית אביה וסקלוה אנשי עירה באבנים ומהה כי עשתה נבלה בישאל לזנות בית אביה ובגדה קרע מפרקו: דברים כב כא
- ↑ קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחלוו שם אלהיהם כי את אשר יי לקחם אלהיהם הם מקריבם ויהיו קדש: ויקרא כא ו

‏← ‏‏ →‏

מוסף רש"י

הלכתא למשיחא. הכי קצט לנו הלכה הצריכה לנו לימות המשיח כשיצנה צית המקדש ועכשיו לא הוצרכו לה (ובחי' מה.). לאחיו ולא לאחותו. כל היכא דצעדותן מחייבין אש ואשה ודין חלוך כי הכא, לו האש (לקמן צ.) ולא כאשר זמם לעשות לאחיות, אצל בכל שאר מיתות השוה הכמוז אשה לאס חוזממי אשה להצינ סומממי אש, כגון שהעדיה שהרנה את הנפש, שחללה את השבת, נהצינן צמיתתה, שלא מעשט כאן אחותו אלא צמקוס שיש לקיים כהן הומה צמיתת הצועל (דברים יט יט).

מסורת הש"ס

א) ב"מ לא: לעיל מה: לקמן עב.; ט) [עין מוספות לקמן מד. ד"ה הבל]; א) [מוספתא פ"י]; ד) [נסדר המשנה עליה]; ס) [יבמות י'; וע"נ]; ו) יבמות כ. כה.; ז) [דברים יז בע"ז, שם כד בנערה המאורסה, במדבר טו במילול שבת, ויקרא כ באוב וידעוני, שם כד במגדף]; ח) בפי"א: חק הגוים, ט) [לקמן סד.]; י) [ע"י רש"י];

תורה אור השלם

- או באיבה הכהוה בידו וימת מות יומת המוכה רצח הוא גאל הדם וימת את הרצח שפגוע בו: במדבר לה כא

גליון הש"ס

רש"י ד"ה איסור מצוה וכו' ואיזו זו חייבי לאוין. וכ"כ רש"י יבמות דף פד ע"א ותבטחי שם לתמוה על זה. וכתב מלאחי שעתיד שיה' נשאלת אריה ס"ס לג:

מוסף רש"י

אין לי. אי לא כתיב אלא יומת, אלא מיתה הכתובה בו. סיף (לעיל חה.). מבין שאם אי אתה יכול כו'. גנון שזיה בספינה וזכרת ואתה יכול לזרוק בו חץ או לנעוץ (ב"מ זא:). גנון שזיה מספק או שזיה לו נהר מספק ואתה יכול לירות בו חץ או אבן (דקטון עב.). ח"ל מות יומת. ריבויא הוא (לעיל חה.). דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין. אין קידושין תופסין לאשה האסורה על המקדשה בללו, ורצנ פלגי עליה ואמרי בחייבי כריתות הוא דלא תפסי אבל בחייבי לאוין תפסי (טוסת יח.) במחולק גרושמו ר"ע אומר אין לו כה קדושין (בחובות כ"ט): או: דקתי (יבמות כ.): מלך ועשה כה מאמר אין לאחר חליצה כלום, כלומר אין המאמר תופס בה דקס ליה השתא בלל יבנה ולאמר בגמרא תנא רבי אומר אין דברים הללו אמורים אלא לדברי ר"ע שזיה עשה חלוצה כערוה (קדושין סח.).

הכי גרסינן בשלמא לר' יונתן כדמפרש רבי טעמא: ממאי דאיכא

חנק בעולם. במיתת ב"ד דילמא אין מיתות ב"ד אלא שלש קלה שבהן בסיף: **ארבע מיתות**. בשמן הנקוב להן וכיון שלא פירש למי

נתן חנק על כרחיך קלה היא מכולן והניחה לסתומי שאינו רשאי למשכה להחמיר עליה אלא להקל עליה לפיכך לא הולרך לפרש: **שאר הנסקלין**. ללאו עבודת כוכבים ונערה המאורסה וחלול שבת ואוב וידעוני ומגדף דהנך כתיבי צהו סקילה⁽¹⁾ וכולהו שאר הנסקלין לא כתיבא צהו סקילה צהדיא וגמרינן להו לקמן בגזירה שזה דאוב וידעוני: **במאי גמרי**. איזו מידה מופנית לגזירה שזה דמיהס צס או מות יומתו: **א"ל רב אחא מדפסי לרבינא**. הא דל"ר זירא **לאציי** במאי גמרי מאי הוה קשיא ליה לרבי זירא אי הוה גמרי צמות יומתו: **אי נימא אשם איש קא קשיא ליה**.

אמאי קרי ליה מיתה סתם ובחנק תיגמר מינה ג"ש מאוב וידעוני כי היכי דגמרינן כל הנסקלין דלא כתיב צהו אלא מות יומתו סתמא וגמרינן להו מהתם: **מכה אציו ואמו**. אמרינן לקמן דמיתתו בחנק באלו הן הנחנקין (דף פד:) וקשיא ליה לגמריה לסקילה מאוב וידעוני ומאי קשיא ליה אדגמר מאוב וידעוני לגמריה מאשח איש דהכי שפיר דכיון דאיכא למיגמר קלה ואיכא למגמר חמורה אי אתה רשאי למשכה להחמיר: לגמרו **מא"א**. כדאמרינן דלינך רשאי למושכה להחמיר הלכך בדמיהס צס גמרי: **בתנ"י אלו הן הנסקלין**. דכתיב צהו סקילה והכי אמרינן בגמ' ש: ציה סקילה כתיב צהו דמיהס צס וגמריי מאוב וידעוני: **והאשח המציאה אם כהמה**. עליה: **והטון מוצרו למולך**. קסבר האי תנא מולך לאו עבודת כוכבים הוא מדתנן עבודת כוכבים ותנא מולך אלא חק העבודת כוכבים⁽²⁾ בעלמא הוא ורחמנא חייב עליה סקילה והכי אמרינן בגמ' ש:

אוב וידעוני. במתניתין לקמן (דף סה.) מפרש להו: **והמקלל אציו ואמו**. החמיר מצמכה משום דאיכא תרתי קלון אציו ואמו ומוציא שם שמים לבטלה: **והמפיס**. את היחידים: **והמדיית**. עיר הנדחת. לקמן באלו הן הנחנקין (דף פט:) מפרש לה מנא לן דבסקילה: **מסאף**. בגמרא (דף סו.) יליף לה מנא לן דבסקילה: **הכא על האם**. בשוגג חייב עליה שתי חטאות דבכולהו עריות כתיב צהו כרת וכתיב צהו חלוק חטאות ואפילו בגוף אחד כדאמרינן בפרק בתרא דמסכת מכות

(דף יד.) לחייבו על אחותו שתיס שיהא אחותו מאציו ואחותו מאמיו⁽³⁾ והכא נמי כתיב צהו חלוק לרצנ כדמפרש בגמרא [מ.]: **משום אשם אב**. אם נתקדשה לאציו שלא ילדמו צנות או נתקדשה לו אחרי כן: **אלא משום אם**. וטעמא מפרש בגמרא: **צין לאחר מיתס אציו**. אחיזב דאשת אב קאי דמרצה ליה קרא אף לאחר מיתה כדמפרש בגמרא [סס] אבל שם אשת איש לאחר מיתה לא קאמרי: **צין מן האירוסין**. דכיון דקדשה אשתו היא דכתיב (דברים מד.) כי יקח איש אשה משעת לקיחה נקראת אשתו והך קיסה קידושין היא דגמרינן קיסה קיסה משדה עפרון [קידושין ג.]: **גב' סניא ר' יהודה אומר וכו'**. האי תנא פליג אתנא דידן דלא מפליג לדרכי יהודה צין ראזיה לשאינה ראזיה והאי תנא אית ליה דהיינו טעמא דרבי יהודה דלא היה לו לאציו אישות צה הלכך לא קרינא ציה אשת אב: **חייבי כריתוס**. שאסורין עליו בציסור כרת דקיימא לן בקדושין בפרק שלישי (דף סו.) דלא תפסי צהו קדושין: **מכלל דרצנן וכו'**. צתמיה: **אלא בחייבי לאוין**. כגון ממזרת ונחמיה או אלמנה לכה"ג דקיי"ל [סס דף סח.) דתפסי צהו קדושי מהאחת האובזה והאחת שנואה [דברים כא.]. וטעמא דר"ע התם [סו:] מפרש מלא יקח איש את אשת אציו [דברים כג] וסבר דבאנוסת אציו הכתוב מדצר דלאו דלא יגלה כנף אציו [סס] כנף שראה אציו הוא דאיכא וקאמר רחמנא דלא יקח אין לו לקוחין צה: **איסור מזוה כו'**. יצמה שנפלה לפני יצס והיא אסורה עליו משום מזוה או משום קדושה חוללת ואינה יוצאה בלל כלום. **אע"ג דגבי חייבי כריתות קיימא לן בפרק קמא דיצמות (דף ג.)** מגזירה שזה דעליה דיוצאה הימנו בלל כלום בלל חליצה התם הוא דאסורה ליה איסור חמור דלא תפסי ציה איסור מזוה או קדושה דצנות קדושין ניניהו מרצינן התם (דף כ.) מיצמתו יצמתו [דברים ה.] יש לך אחרת שעולה השערה לחלוק ואינה עולה ליצוס⁽⁴⁾ ואיזו זו חייבי לאוין: **ולא מסייבצמס**. דהא אסירה ליה. וכי תימא מיתי עשה ותדחה לא תעשה גזירה ציהא ראשונה שמקיים צה יצמה יצא עליה (דברים הה) אטו ציהא שניה שאין צה מזות עשה:

איש א"ל בדמיהם דמיהם קא גמרי: [פתנ"י] אלו הן הנסקלין הבא על האם ועל אשת ועל הכלה ועל הזכור ועל הבהמה והאשה המביאה בהמה עליה כו'. תניא א"ר יהודה לא אם היתה אמו ראויה לאביו אינו חייב משום אשת אב אלא משום אם בלבד. ואוקימנא להא דר' יהודה בחייבי לאוין

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נג.

קמיפלאגי בפלוגתא דר' שמעון ורבנן. תימה ור' ישמעאל דאמר לעיל (דף נה.) ארוסה יאלה לשריפה ולא נשואה מני"ל דאשת איש צחנק דאי מר' יאשיה מסתמא מדסבר כר' שמעון דשריפה חמורה סבר נמי כוותיה דסיף קיל וכדרכי נמי לא מני דריש דתקשי אימא שריפה ול"מ לשנויי מדאמר רחמנא צת כהן צשריפה מכלל דהאי לאו צשריפה דלילמא ה"מ ארוסה אצל נשואה אימא צשריפה ועוד קשה צסוף פירקין (דף קו.) איכא למ"ד דמוקי רבי כרבי ישמעאל וי"ל דאין סברא להחמיר צנשואה צת ישראל טפי מצארוסה ואף על גב דפריך הכא אימא שריפה ה"מ לשנויי הכי אלא דשפיר משני והך שניוא לא מני לשנויי למאי דמוקי רבי כרבי ישמעאל:

דא"י במות יומתו גמרי עד דגמרי מאוב וידעוני ליגמרי מא"א. תימה א"כ ג"ש מאי אהני דצללו הכי סתם מיתה חנק וי"ל דלא דווקא מא"א דאיכא למימר דליגמר מראנח דהוי כסיף:

משום אם ומשום אשת אב. הא דלא תפני א"ל משום דהכא לאחר מיתה איירי: **הא אית ציה קידושין בגוזה**. אפילו ר' יהושע דאמר בפרק הסולך (יבמות דף יט. וסס) אין ממזר אלא מחייבי מיתות ב"ד מודה דלא תפסי קידושין צחייבי כריתות כדדרשין מקרא צסוף האומר (קדושין דף סח.) ובפי"ק דצ"מ (דף טו.): אמר אלס יודע שאין קידושין תופסין באלותו משמע דליכא מאן דפליג והא דמשמע צכל דוכתא דממזרות תלי בצפיסת קידושין היינו דלא כרבי יהושע:

ותיבי **ליה דאי במות יומת גמרי עד דגמרי מאוב וידעוני ליגמרו מאשת איש: בתנ"י** יאלו הן הנסקלין הבא על האם ועל אשת האב ועל הכלה ועל הזכור ועל הבהמה והאשה המביאה את הבהמה יוהמגדף והעובר השבת יוהמקלל אביו ואמו יוהבא על נערה המאורסה יוהמסית יוהמחלל את יוהמכשף יובן סורר ומורה יוהבא על האם חייב עליה משום אם ומשום אשת אב יוהדי אומר אינו חייב אלא משום האם בלבד יוהבא על אשת אב חייב י משום אשת אב ומשום אשת איש יבין בחיי אביו בין לאחר מיתת אביו בין מן האירוסין בין מן הנישואין יוהבא על כלתו חייב עליה משום כלתו ומשום אשת איש בין בחיי בנו בין לאחר מיתת בנו בין מן האירוסין בין מן הנישואין: **גב' תניא רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו ראויה לאביו אינו חייב אלא משום האם בלבד מאי אינה ראויה לו אילימא חייבי כריתות וחייבי מיתות בית דין מכלל דרבנן סברי אע"ג דאינה ראויה לו הא לית ליה קידושין בגוזה אלא חייבי לאוין ור' יהודה סבר לה יכרבי עקיבא דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין מתיב רב אושעיא יאיסור מצוה ואיסור קדושה חולצות ולא מתייבמות איסור**

אם [מ.]: **משום אשם אב**. אם נתקדשה לאציו שלא ילדמו צנות או נתקדשה לו אחרי כן: **אלא משום אם**. וטעמא מפרש בגמרא: **צין לאחר מיתס אציו**. אחיזב דאשת אב קאי דמרצה ליה קרא אף לאחר מיתה כדמפרש בגמרא [סס] אבל שם אשת איש לאחר מיתה לא קאמרי: **צין מן האירוסין**. דכיון דקדשה אשתו היא דכתיב (דברים מד.) כי יקח איש אשה משעת לקיחה נקראת אשתו והך קיסה קיסה משדה עפרון [קידושין ג.]: **גב' סניא ר' יהודה אומר וכו'**. האי תנא פליג אתנא דידן דלא מפליג לדרכי יהודה צין ראזיה לשאינה ראזיה והאי תנא אית ליה דהיינו טעמא דרבי יהודה דלא היה לו לאציו אישות צה הלכך לא קרינא ציה אשת אב: **חייבי כריתוס**. שאסורין עליו בציסור כרת דקיימא לן בקדושין בפרק שלישי (דף סו.) דלא תפסי צהו קדושי מהאחת האובזה והאחת שנואה [דברים כא.]. וטעמא דר"ע התם [סו:] מפרש מלא יקח איש את אשת אציו [דברים כג] וסבר דבאנוסת אציו הכתוב מדצר דלאו דלא יגלה כנף אציו [סס] כנף שראה אציו הוא דאיכא וקאמר רחמנא דלא יקח אין לו לקוחין צה: **איסור מזוה כו'**. יצמה שנפלה לפני יצס והיא אסורה עליו משום מזוה או משום קדושה חוללת ואינה יוצאה בלל כלום. **אע"ג דגבי חייבי כריתות קיימא לן בפרק קמא דיצמות (דף ג.)** מגזירה שזה דעליה דיוצאה הימנו בלל כלום בלל חליצה התם הוא דאסורה ליה איסור חמור דלא תפסי ציה איסור מזוה או קדושה דצנות קדושין ניניהו מרצינן התם (דף כ.) מיצמתו יצמתו [דברים ה.] יש לך אחרת שעולה השערה לחלוק ואינה עולה ליצוס⁽⁴⁾ ואיזו זו חייבי לאוין: **ולא מסייבצמס**. דהא אסירה ליה. וכי תימא מיתי עשה ותדחה לא תעשה גזירה ציהא ראשונה שמקיים צה יצמה יצא עליה (דברים הה) אטו ציהא שניה שאין צה מזות עשה:

איש א"ל בדמיהם דמיהם קא גמרי: [פתנ"י] אלו הן הנסקלין הבא על האם ועל אשת ועל הכלה ועל הזכור ועל הבהמה והאשה המביאה בהמה עליה כו'. תניא א"ר יהודה לא אם היתה אמו ראויה לאביו אינו חייב משום אשת אב אלא משום אם בלבד. ואוקימנא להא דר' יהודה בחייבי לאוין

לכ א מיי פ"א מהלכות איסורי ביאה הלכה ו סמג שם:
לד ב מיי שם הלכה ד ופרק ט"ו מהלכות סנהדרין הלכה י סמג עין פסג עין קד:

לז ג מיי פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה י ופי"ב מהלכות עי"ס הלכה ו סמג לאוין טז:
לז ד מיי פ"ו מהלכות עי"ס הלכה ג ופט"ו מהלכות סנהדרין הלכה י סמג לאוין לו:

לז ה מיי פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה י ופי"ו מהלכות עי"ס הל' א:
לז ו מיי פט"ו מהל' סנהדרין הלכה י ופי"ה מהלכות שבת הל' א סמג עין ל ולאין סה:
לז ז מיי פט"ו מהל' סנהדרין הלכה י ופי"ה מהלכות ממרים הלכה א סמג לאוין רט טו"ע י"ד סימן רמא ספיף א:

מז ח מיי פט"ו מהלכות סנהדרין הל' י ופי"א מהלכות איסורי ביאה הלכה ו סמג לאוין קד:
מז ט מיי פט"ו מהל' סנהדרין הלכה י ופי"ה מהלכות עי"ס הל' א סמג לאוין סז:

מז י [מיי פט"ו מהל' סנהדרין הל' י ופי"ה מהלכות עי"ס הלכה ג:
מז כ מיי פט"ו מהל' סנהדרין הלכה י ופי"ה מהלכות עי"ס הל' טו סמג לאוין סז:

מז ל מיי ט"ו מהלכות סנהדרין הלכה י ופי"ו מהלכות ממרים הל' א סמג לאוין רכ:

מזמ מ מיי פ"ב מהל' א"ב הלכה ג:

מזנ מיי שם הלכה א:
מזס ע מיי שם הלכה א והלכה ג:

רבינו הגנאל

ארכובותיו כו': **תניא** כל מקום שנאמר מיתה בחרוה סתם אי אתה רשאי למושכה להחמיר עליה אלא להקל עליה דברי ר' יאשיה רבי אומר נאמר מיתה בדיי שמים ונאמר [מיתת] בידי אדם מות יומת הנזאף והנזופת ויכונא בה מה מיתה בדיי שמים מיתה שאין בה רשעים שאין בה רשעם כו': **אמר רבה ד'** מיתות גמרא גמירי לה. כלומר הלכה למשה מסיני א"ר זורא לאביי שאר הנסקלין דלא מיפרשא להו סקילה דגמרי מאוב וידעוני במאי גמרי במות יומת גמרי או בדמיהם דמיהם בס גמרי. כלומר כל דכתיב ביה דמיהם בס בסקילה כמו אוב וידעוני ואסיקנא מכה אביו ואמו קא קשיא ליה אי אמרין ליגמר במות יומת [למיתו ולמיגמרו] מאוב וידעוני בסקילה. נימא הכי עד דגמרי מאוב וידעוני דבסקילה ליגמרו מאשת איש במות יומת בחנק דכל מיתה סתם אי אתה רשאי למושכה להחמיר עליה אלא להקל עליה. א"ל שאר הנסקלין גופייהו קא קשיא ליה דאי במות יומת גמרי מאוב וידעוני ליגמרו מאשת